

Nr 87.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till Statens hantverksinstitut: Utrustning; given Stockholms slott den 21 februari 1941.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Fritiof Domö.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 februari 1941.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för handelsdepartementet, statsrådet Domö:

Vid 1937 års riksdag beslöts, med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 141, att ett statens hantverksinstitut skulle inrättas. Såsom framgår av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över handelsärenden den 26 februari 1937 beräknades — på grundval av kalkyler, upprättade av 1936 års hantverkssakkunniga samt byggnadsstyrelsen — byggnadskostnaderna för institutet till 2,170,000 kronor, däri inräknade 140,000 kronor för vissa inredningsarbeten samt omkring 32,500 kronor för anskaffning av linoleummattor. Kostnaderna för anskaffning och komplettering av maskiner, inventarier och diverse annan utrustning uppskattades till 320,000 kronor. Totalkostnaden för institutsbyggnaden jämte inredningar och övriga

anläggningar skulle alltså uppgå till 2,490,000 kronor. Enär det avsågs att av kapitalbehållningen å en enskild fond — C. J. F. Ljunggrens minnesfond — taga i anspråk ett belopp av omkring 50,000 kronor till byggnadens uppförande, beräknades statsverkets andel utgöra cirka 2,440,000 kronor.

Sedan Stockholms stadsfullmäktige förklarat sig villiga att till kronan upplåta erforderligt tomtområde i kvarteren Sandbacken Mindre, Fjället och Mäster Mikael å Södermalm för institutets uppförande, bemyndigade Kungl. Maj:t den 16 juli 1937 byggnadsstyrelsen att i samråd med av Kungl. Maj:t sistnämnda dag utsedd styrelse för statens hantverksinstitut låta utföra ifrågasvarande byggnadsarbete.

Med hänsyn till prisstegringar å materialier och arbetslöner anmälde byggnadsstyrelsen i skrivelser den 31 augusti 1937 och den 22 augusti 1938, att en väsentlig ökning av byggnadskostnaderna vore att emotse. Styrelsen beräknade nu nämnda kostnader till 2,500,000 kronor, oavsett de utgifter för vissa inredningsarbeten m. m., vilka ingått i den ursprungliga kostnadskalkylen å 2,170,000 kronor. Efter förslag av Kungl. Maj:t har nämnda belopp, 2,500,000 kronor, i dess helhet blivit av riksdagen anvisat, nämligen för budgetåret 1937/38 1,000,000 kronor, för budgetåret 1938/39 500,000 kronor och för budgetåret 1939/40 1,000,000 kronor.

Vad institutets utrustning beträffar hava för detta ändamål anvisats för budgetåret 1939/40 270,000 kronor och för budgetåret 1940/41 150,000 kronor eller tillhopa 420,000 kronor.

I skrivelse den 24 januari 1941 har *styrelsen för statens hantverksinstitut* hemställt, dels att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till institutets utrustning för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 140,000 kronor, dels ock att förenämnda fond, C. J. F. Ljunggrens minnesfond, måtte få kvarstå såsom fond för visst angivet ändamål att förvaltas av institutstyrelsen. Till stöd härför har styrelsen anfört i huvudsak följande:

Enligt en genom Sveriges hantverksorganisations försorg år 1936 verkställd preliminär kalkyl hade kostnaderna för en fullständig utrustning för ett statens hantverksinstitut beräknats till 614,200 kronor. I denna utrustning hade emellertid ej inräknats de möbler och inredningsarbeten, som skulle ombesörjas av byggnadsstyrelsen och vartill beräknats ett belopp av 140,000 kronor inom ramen av medlen för byggnadens uppförande. Den totala kostnaden för inredning och utrustning av anstalten hade sålunda enligt dåvarande kalkyler beräknats till 754,200 kronor. Under rubriken Statens hantverksinstitut: Utrustning hade hittills anvisats tillhopa 420,000 kronor.

Förhållandet mellan de beräknade kostnaderna för institutets utrustning och de för ändamålet anvisade eller eljest tillgängliga medlen vore numera följande:

Beräknade kostnader.

1936 års kalkyl.....	kronor	614,200: —
Inredning, avsedd att bekostas av byggnadsstyrelsen	»	140,000: —
Prisstegringar cirka	»	100,000: —
		Cirka kronor 854,200: —.

Anvisade medel m. m.

I anslagen till byggnadens uppförande inräknade medel (140,000 till inredning och 32,500 kronor till linoleum- mattor)	kronor 172,500: —
Anslag för budgetåret 1939/40	kronor 270,000: —
Anslag för budgetåret 1940/41	» 150,000: —
C. J. F. Ljunggrens minnesfond (efter inköp av viss ut- rustning)	» 39,350: 26
	<hr/> Cirka kronor 631,850: 26.

Enligt tidigare beräkningar erfordrades således till utrustning av institutet ytterligare ett belopp av omkring 222,350 kronor, eller, om Ljunggrens minnesfond finge kvarstå såsom fond, på sätt styrelsen ville föreslå, cirka 261,000 kronor.

Under de senaste månaderna hade arbetet med rekvisitioner av maskiner och verktyg m. m. kunnat bedrivas i större omfattning än styrelsen tidigare beräknat. Institutet hade sålunda hittills gjort beställningar för ett sammanlagt belopp av 340,013 kronor 87 öre. Av de anvisade medlen, 420,000 kronor, återstode alltså 79,986 kronor 13 öre eller avrundat 80,000 kronor.

Enligt styrelsens senaste beräkningar erfordrades emellertid, utöver redan verkställda inköp, ytterligare utrustning till ett sammanlagt belopp av 280,000 kronor, inberäknade återstående 80,000 kronor. Sedan sistnämnda belopp förbrukats, skulle således erfordras ett ytterligare belopp av 200,000 kronor. Genom en särskild delegation inom styrelsen hade föreliggande behov ytterligare granskats och varje post nagelfarits för att så mycket som möjligt nedbringa styrelsens äskanden. Styrelsen hade därefter kommit till den uppfattningen att nyssnämnda belopp 200,000 kronor skulle för budgetåret 1941/42 kunna sänkas till 140,000 kronor, vilket senare belopp emellertid ansågs oundgängligen nödvändigt, om institutet skulle kunna bedriva sin verksamhet såsom avsetts.

I detta sammanhang ville styrelsen framhålla önskvärdheten av att C. J. F. Ljunggrens minnesfond finge, såvitt möjligt, i orört skick kvarstå såsom fond. Sveriges hantverksorganisation hade nämligen enligt gåvobrev av den 17 december 1940, varigenom fondens dåvarande kapitalbehållning, enligt vad förut nämnts utgörande 39,350 kronor 26 öre, överlämnats till statens hantverksinstitut, hemställt, att institutet måtte förvalta medlen under sådana former, att fondens namn alltjämt måtte fortleva samt att endast den årliga avkastningen av fondmedlen förbrukades. Beträffande avkastningens användning hade organisationen uttalat det önskemålet, att densamma måtte användas till utdelning av resestipendier åt mindre bemedlade medlemmar av organisationen för deltagande i kurser vid institutet.

Byggnadsstyrelsen har i infortrat utlåtande den 3 februari 1941 anfört, att styrelsen från hantverksinstitutet införskaffat en förteckning över den avsedda kompletteringen, varav framginge, att denna huvudsakligen omfattade maskiner, ugnar, instrument och apparater, behövliga för undervisningen, om denna skulle bedrivas enligt avsedd plan. Med utgångspunkt från att en del av undervisningen med hänsyn till det nu rådande ekonomiska läget i möjligaste mån borde begränsas samt endast det mest nödvändiga av utrustningen nu anskaffas, har styrelsen, som i ärendet samrått med t. f. direktören för institutet, verkstadschefen E. Tanderz, funnit materielanskaff-

ningen kunna delvis utgå eller tillsvidare anstå, varigenom det nu erforderliga anslagsbeloppet skulle kunna reduceras med 57,000 kronor till 83,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Såsom framgår av redogörelsen hava av de utrustningsanslag å tillhopa 420,000 kronor, som ställts till institutsstyrelsens förfogande, hittills disponerats i runt tal 340,000 kronor. Enligt styrelsens beräkningar skulle för verksamhetens ändamålsenliga bedrivande behöva anskaffas ytterligare utrustning till ett värde av lägst $(80,000 + 140,000 =)$ 220,000 kronor.

Det är naturligtvis angeläget, att institutet förses med sådan utrustning, att det kan tillfredsställande fylla sin uppgift. Å andra sidan är det under rådande förhållanden av särskild vikt, att anslagskraven så vitt möjligt begränsas. Med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen anfört torde den utrustning, som för närvarande oundgängligen erfordras, kunna beräknas draga en kostnad av $(220,000 - 57,000 =)$ 163,000 kronor. Jag tillstyrker, att möjlighet beredes att anskaffa utrustning till institutet inom denna kostnadsram.

Till bestridande av kostnaderna finnes tillgängligt ett odisponerat belopp av $(420,000 - 340,000 =)$ 80,000 kronor från nyssnämnda utrustningsanslag. I C. J. F. Ljunggrens minnesfond finnes en behållning av i runt tal 39,000 kronor. Enligt vad statsmakterna vid beslutet om institutets inrättande förutsatt skulle denna behållning helt användas såsom bidrag till täckande av de med institutets uppförande förenade kostnaderna. Fonden i fråga har, enligt uppgift av 1936 års hantverksakkunniga, insamlats »för åstadkommande av ett i huvudstaden centralt beläget och för ändamålet särskilt uppfört hantverksinstitut». Skäligheten av det i ärendet framställda önskemålet, att återstående behållning i fonden skulle i stället få disponeras för utdelning av resestipendier för deltagande i kurser vid institutet kan med hänsyn till vad här framhållits, särskilt i nuvarande läge, ifrågasättas. Jag ställer mig emellertid ingalunda oförstående till de synpunkter, vilka kunna åberopas för ett bibehållande av fonden såsom sådan samt dess användning såsom stipendiefond. Nämnda synpunkter förtjäna enligt min mening visst beaktande. I betraktande av föreliggande omständigheter vill jag förorda den lösningen av frågan, att fonden visserligen får bestå för det av Sveriges hantverksorganisation och institutsstyrelsen avsedda syftet, men att densamma delvis tages i anspråk för utrustning. Vad angår grunderna för fördelningen av fondens behållning på dessa olika båda ändamål föreslår jag, att av det fondbelopp, 50,000 kronor, varmed statsmakterna ursprungligen räknade såsom bidrag till kostnaderna för institutet, hälften får kvarstå såsom fondkapital. I runt tal 14,000 kronor av fonden skulle då återstå att disponera för utrustningsändamål. Den erforderliga medelsanvisningen från statens sida skulle alltså utgöra $(163,000 - 80,000 - 14,000 =)$ 69,000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens hantverksinstitut: Utrustning* för budgetåret 1941/42 under tionde huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 69,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Åke Hartvig.